

**VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA
MARIBOR**

MOŽNOST LEGALIZACIJE UPORABE MARIHUANE

Kandidat: Rene Rošker

Vrsta študija: študent izrednega študija

Študijski program: Inženir varovanja

Mentor – predavatelj: Jakob Demšar, univ. dipl. prav.

Mentor v podjetju: Bojan Kitel, dipl. var.

Lektorica: Patricija Rošker, mag. prof. slovenskega jezika in književnosti

Maribor, 2020

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Rene Rošker, izjavljam, da sem avtor diplomskega dela z naslovom *Možnost legalizacije uporabe marihuane*, ki sem ga napisal pod mentorstvom Jake Demšarja, univ. dipl. prav.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne, kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Plodršnica, junij 2020

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se celotni družini, ki me je ves čas šolanja spodbujala, bodrila, mi nudila pomoč ter me pripeljala do zaključka terciarnega izobraževanja. Posebna zahvala gre tudi mentorju, g. Jaki Demšarju, za pomoč in nasvete pri pisanju diplomskega dela. Zahvaljujem se tudi vsem predavateljem ter vodstvu šole za pomoč v času šolanja.

POVZETEK

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, smatra marihuano oz. konopljo za prepovedano drogo, tako kot tudi ostale nedovoljene substance. Kazenski zakonik Republike Slovenije opredeli kaznivo dejanje kot kakršnokoli omogočanje uživanja prepovedanih drog. Omenjen zakonik opredeljuje kot kaznivo tudi vsakršno napeljevanje k uživanju drog ali dajanje psihotropnih substanc v uporabo ter nudenje možnosti uporabe prostorov za uživanje prepovedanih substanc. Omenjeni prestopki se kaznujejo z zaporno kaznijo od treh mesecev do petih let.

Že v prazgodovini so naši predniki uporabljali psihotropne snovi. Stare kulture so opisovale svoja spoznanja v medicinskih spisih in enciklopedijah. Beseda »droga« je latinskega izraza in pomeni »zdrobljeno posušeno zdravilno zelišče«, izraz je povezan s sankrtsko besedo »roga« (zdravilo). Za droge se smatrajo rastline ali substance naravnega ali sintetičnega izvora, ki imajo vpliv na delovanje osrednjega živčnega sistema, delovanje možganov, spreminjajo zaznavanje, počutje, zavest in vedenje. Konoplja (*Cannabis*) je enoletna rastlina, za katero je značilno, da ima močna stebelna vlakna in pahljačasto razporejene liste. Listi konoplje so nazobčani ter suličasti. Za konopljo velja, da je psihoaktivna rastlina, ki jo naši predniki poznajo že mnogo let, prav tako pa naj bi umirjala, blažila bolečine, lahko tudi stimulirala, sama po sebi pa ne vodi v agresijo. V človeškem telesu je povezana z endokanabinoidnim sistemom, njegova naloga je, da v telesu regulira raznovrstne procese in stanja.

S politiko drog naj bi se v osnovi ukvarjale državne vlade. Vsaka država ima svoje poglede na legalizacijo marihuane, določene so k legalizaciji naklonjene, spet druge k temu nasprotujejo in zagovarjajo prohibicijo. Države skušajo s stalnimi državnimi in mednarodnimi nadzori vplivati na dostopnost in preprodajo drog. Raziskave na področju javnega mnenja so pokazale, da so mlajše generacije tolerantnejše do marihuane kot starejše, kar se kaže v stalnem porastu legalizacije podpornikov v zadnjih 40. letih. Z novimi generacijami se mišljenje o marihuani spreminja v prid liberalizacije ter legalizacije. Tudi v Sloveniji so se začeli prvi predlogi za legalizacijo marihuane. Stranka socialnih demokratov je leta 2015 pripravila dopolnitev zakonodaje, ki bi urejala področje konoplje ter njene prodaje. Nove rešitve zakonodaje zajemajo naslednje cilje: pomoč ljudem, ki so bolni, marihuana kot alternativno zdravilo bolnikom, zavarovati osebe, ki niso polnoletne, znižanje kriminalitete na področju kaznivih dejanj, ki se navezujejo na marihuano, dati na razpolago nova delovna mesta, znižanje števila zaostankov na sodiščih, manjši obseg dela za policijo zaradi razbremenitve in povečanje priliva sredstev v državni proračun. Obstajajo pa tudi razlogi, da marihuane v Sloveniji ne legaliziramo. Razlogi

za to so naslednji: povečanje uporabe in lažja dostopnost do marihuane mladih, kar bi posledično lahko pripeljalo do nezaželenih učinkov in zlorabe droge, legalizacija marihuane bi škodljivo vplivala na preventivno delo in ekonomske interese ozkega kroga ljudi. Marihuana oz. konoplja je prepovedana v večini držav po svetu. Prva država na svetu, ki je legalizirala konopljo, je bil Urugvaj, leta 2013. Marihuana se lahko v medicinske namene uporablja v 14. državah po Evropi ter nekaterih drugih državah po svetu. S sprejetjem zakona o legalizaciji marihuane je Kanada leta 2018 postala druga država na svetu, ki dovoljuje uporabo marihuane v rekreativne namene. Zelo znan in preizkušen model dekriminalizacije rekreativnega uživanja vseh vrst marihuane prihaja z Nizozemske. Legalizacija in dekriminalizacija marihuane ima na Nizozemskem neposredne ekonomske koristi. Posledice tega so manjši izdatki policije za represijo, država ima na račun konoplje izdatne davčne prilive, ljudje pa imajo nova delovna mesta.

Ključne besede: marihuana, legalizacija marihuane, marihuana v zdravstvu, marihuana v drugih državah, uporaba marihuane.

ABSTRACT

The possibility of legalizing the use of marijuana

The law on production of and trade in illicit drugs are assumed to be applied to or used for illegal drugs the same, as well as the rest of the illegal drugs. The criminal code of the Republic of Slovenia, defines the crime as any of the facilitating the consumption of illicit drugs. The criminal code also provides any trick to eating, or putting a psychotropic of in use and the making available of facilities for the enjoyment. Such an item shall be liable to imprisonment from three months to five years of age. Already in our prehistoric times, our ancestors used psychotropic substances. The old culture was writing their findings in the medical files. The word drug is a Latin term, which means crushed. The drugs are plants or substances of natural or synthetic origin, which have an impact on the functioning of the central nervous system, affecting the function of the brain, altering the perception, feeling, consciousness and behavior. Cannabis is the year plant, which is characterized by the fact that it has a strong tree fiber. The drug is considered to be one of the most ancient of the plants used to make it are already in the stone age. Cannabis is one of the first plants in which it is a man-made garment. Cannabis is associated with human body which is responsible for good balance between the various physical processes and conditions. The drug policy are supposed to be the basis of the work of the national government. Each state has different policies, some of which in favour of and the other arguing for the prohibition and abstentions. The countries are trying with the fixed public and international control of the influence of the availability of drugs and the trafficking of drugs. Opinion polls show that the younger generation is more in favour of the cannabis plant than their parents, which has resulted in steady increase in legitimate action in the last forty years. The new generations are of the opinion on cannabis is changing in favour of the liberalisation and legitimization of the cannabis plant. The party of the social democrats was founded in 2015 and has prepared two proposals for amendments to law governing the area of marijuana and its sale. The bill includes the following objectives: to help the people who are affected, the marijuana as an alternative medicine to a patient, the insurance of under-age persons, the reduction in the number of criminal offences related to cannabis, the creation of new jobs, the reduction of the case backlog, reducing the burden on the police and the increase in the gradient of the funds in the state budget. However, there are also reasons why marijuana is in Slovenia not to legalization. The reasons for this are as follows: the increase in the consumption by young people, for the legalization would increase the availability of young people, more problems related to marijuana for young people, the legalization of marijuana would impact adversely on

the preventive work of the economic interests of a narrow circle of people. Marijuana is prohibited in most countries in the world. The first country in the world, which is legalization used, it was Uruguay in year 2013. Cannabis is a medical available in 14 European countries, Israel, Argentina, Puerto Rico, Panama, Mexico, Turkey, Zambia and Zimbabwe. With the adoption of the law on the legalization of marijuana to recreational uses, it is Canada in 2018 to become the second country in the world to allow the use of marijuana to recreational uses as a drug. A very well known and well tested model of decriminalisation recreational use of all types of herbal cannabis comes from the Netherlands. Legalization and decriminalisation of marijuana has direct economic benefits for Netherlands. The implications of this are the smaller the expenditure of the police for the repression, the country has tax of marijuana and people have jobs.

Keywords: marijuana, legalizing marijuana, marijuana and health, marijuana in other countries, the use of marijuana.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	10
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA	10
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	12
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	12
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	13
2	ZAKON O PROIZVODNJI IN PROMETU S PREPOVEDANIMI DROGAMI ...	14
2.1	SPLOŠNE DOLOČBE ZAKONA	14
2.2	OPREDELITEV MARIHUANE V ZAKONU.....	15
3	KAZENSKI ZAKONIK.....	17
3.1	ČLEN 186 IN 187.....	17
4	STATISTIČNI PODATKI POLICIJE O ZLORABI PREPOVEDANIH DROG ...	19
4.1	ZASEŽENA PREPOVEDANA DROGA – MARIHUANA	19
5	OPREDELITEV PREPOVEDANIH DROG.....	20
5.1	POGLED V ZGODOVINO	20
5.2	IZVOR IZRAZA »DROGA« IN »MAMILO«.....	20
5.3	KLASIFIKACIJA PREPOVEDANIH DROG	20
5.4	DELITEV DROG NA SKUPINE	21
5.5	DELITEV DROG GLEDE NA UČINEK	22
5.5.1	<i>Depresorji</i>	22
5.5.2	<i>Stimulansi</i>	22
5.5.3	<i>Halucinogeni</i>	22
5.5.4	<i>Kanabinoidi</i>	23
6	MARIHUANA/CANABISS	24
6.1	SNOVI, KI SESTAVLJAJO KONOPLJO	24
6.2	ZGODOVINA KONOPLJE	24
6.3	UPORABA KONOPLJE.....	26
6.4	ČAS IN PSIHOAKTIVNI UČINKI KONOPLJE	27
6.5	PSIHOAKTIVNI UČINKI KONOPLJE.....	27
7	RAZLOGI ZA IN PROTI LEGALIZACIJI MARIHUANE	29

7.1	JAVNO MNENJE GLEDE LEGALIZACIJE	29
7.2	RAZLOGI ZA LEGALIZACIJO MARIHUANE	29
7.3	RAZLOGI PROTI LEGALIZACIJI KONOPLJE	31
8	PRIMERJAVA Z DRUGIMI DRŽAVAMI	32
8.1	LEGALIZACIJA KONOPLJE V KANADI.....	32
8.2	LEGALIZACIJA MARIHUANE NA NIZOZEMSKEM	32
9	ZAKONODAJA IN POLITIKA DROG	34
9.1	POZITIVNE IN NEGATIVNE POSLEDICE SPREMEMBE ZAKONODAJE	35
10	RAZISKAVE O KONOPLJI	36
10.1	KONOPLJA NIMA NOBENIH SOCIALNIH ALI ZDRAVSTVENIH NEŽELENIH POSLEDIC	36
10.2	ZMerno uživanje konoplje izboljšuje kognitivne sposobnosti	36
10.3	KONOPLJA BLAŽI DEPRESIJO	36
10.4	KONOPLJA ZDRAVI TUMORJE	36
10.5	KONOPLJA UNIČUJE RAKASTE CELICE	36
10.6	KONOPLJA ZDRAVI RAKA.....	37
10.7	KONOPLJA IZBOLJŠUJE KOGNITIVNE SPOSOBNOSTI PRI SHIZOFRENIJI.....	37
10.8	KONOPLJO UPORABLJAJO ŠPORTNIKI ZARADI BOLJŠE KONCENTRACIJE.....	37
11	POGOSTOST UPORABE MARIHUANE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE	38
12	NEGATIVNI IN POZITIVNI STRANSKI UČINKI UPORABE MARIHUANE..	40
12.1	NEGATIVNI UČINKI UPORABE MARIHUANE.....	40
12.2	POZITIVNI UČINKI UPORABE KONOPLJE	40
13	MARIHUANA, UPORABLJENA V MEDICINSKE NAMENE	43
13.1	MEDICINSKA MARIHUANA	43
13.2	KAJ JE MEDICINSKA MARIHUANA?	43
13.3	KAKO DOSTOPATI DO MEDICINSKE MARIHUANE?	44
13.4	KAKO JO UPORABLJATI?	44
14	SKLEP	45
15	VIRI, LITERATURA.....	47

KAZALO TABEL

TABELA 1: NEUPRAVIČENA PROIZVODNJA IN PROMET S PREPOVEDANIMI DROGAMI.....	19
TABELA 2: KOLIČINA ZASEŽENE MARIHUANE S STRANI POLICIJE.....	19

1 UVOD

S konopljo je podobno kot s cesarjevimi novimi oblačili. Dejstvo je, da vsi vemo, da je konoplja vsestransko uporabna v industriji, prehrani in medicini. Ljudje si velikokrat pripovedujejo od ust do ust o njenih blagodejnih učinkih in si izmenjujejo različne informacije. Mediji na drugi strani objavljajo navdušujoče zgodbe o anonimnih ozdravljenih bolnikih, predelovalci obujajo spomine na starodavno industrijo konoplje (papirno, tekstilno in prehransko), po mestnih središčih rastejo različne trgovine z alternativno ter vedno bogatejšo ponudbo (Herer, 2016).

Mnenja o konoplji in njenih posledicah so velikokrat omejena in deljena zaradi predsodkov, ideoloških in moralnih razhajanj. Na eni strani še vedno prevladujejo tradicionalna prepričanja, da je konoplja nevarna droga, na drugi strani se konoplji pripisuje čudežne učinke. Velikokrat se razpravlja o konoplji, uporabi v medicinske namene, kjer se velikokrat omenja pojem legalizacija uporabe v lastne namene in namene za zdravljenje. Pomembno je, da ločimo znanstvene podatke od lastnega mnenja. Medicina ima dolžnost, da se fokusira na dokaze z verodostojnimi podatki. O konoplji obstaja veliko znanstvenih dokazov, ki dokazujejo dobrobit pri simptomatskem in osnovnem zdravljenju bolezni. Marihuana ni zdravilo, s katerim bi lahko zdravili vse bolezni in ne more zamenjati vseh drugih oblik zdravljenja (Konoplja Net, 2020).

Za marihuano je značilno, da je tista prepovedana droga, ki se poleg alkohola začne pojavljati že v zadnjih razredih osnovne šole. Največ eksperimentov z drogami se dogaja v srednji šoli. Zanimivo je tudi dejstvo, če izvzamemo marihuano, da je največ uporabnikov drog starih nekje med 20 in 40 let. Pri uporabi prepovedanih substanc je največja težava v tem, da jih ljudje uporabljamo zato, ker ima določena substanca v drogi vpliv na osrednji živčni sistem (Uredništvo revije Naša lekarna, 2020).

Uporaba prepovedanih snovi lahko pri človeku pusti negativne posledice, te so lahko: sindrom odvisnosti, vedenjske, kognitivne in fiziološke spremembe, vizualne spremembe pri človeku, spremembe v delovanju možganov in miselnih procesov (World Health Organization, 2020).

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Človeška civilizacija pozna konopljo oz. marihuano že stoletja, spreminjajo se oblike in potrebe njene uporabe. Konoplja se lahko uporablja v medicinske, industrijske in psihoaktivne namene. V industriji se uporablja za proizvodnjo vrvi, plastike in gradbenih materialov. V medicini se konopljne sestavine uporabljajo za zdravljenje bolezni, raziskave so pokazale, da

ima uporaba teh sestavin pozitivne učinke na zdravljenje. Za psihoaktivne namene se konoplja uporablja zato, ker se z njenim učinkom doseže vpliv na osrednji živčni sistem človeka. Posledice tega so: zadetost, sprememba miselnih procesov, halucinacije, bruhanje ter izguba ravnotežja.

Uporaba konoplje v psihoaktivne namene in njena legalizacija sta v zadnjih letih najbolj aktualna predmeta razprav. Na eni strani imamo zagovornike legalizacije marihuane, ki jih je iz leto v leto vedno več. Razloge, zakaj legalizirati marihuano, lahko iščemo v pozitivnih učinkih njene uporabe. Na nasprotni strani imamo zagovornike, ki pa nasprotujejo legalizaciji. Slednji vidijo razloge v negativnih posledicah, ki bi jih legalizacija lahko prinesla. Tudi mediji in splet nam ponujajo ogromno različnih informacij o tej problematiki. Te informacije, ki so nam posredovane od vsepovsod in jih je po relevantnosti in objektivnosti težko ločevati, lahko vnesejo dvom, saj se mnenja o pozitivnih oz. negativnih učinkih uporabe največkrat razlikujejo. Zaradi tega si posameznik težko ustvari objektivno mnenje o tem, kakšni so dejanski učinki uporabe marihuane in katere pozitivne oz. negativne posledice bi lahko legalizacija prinesla. Za Slovenijo lahko rečemo, da je problematika glede legalizacije marihuane razdeljena na dva pola, kot že omenjeno, na eni strani imamo take, ki so povsem na strani legalizacije, na drugi pa tiste, ki temu ostro nasprotujejo.

Za tematizacijo *Možnosti legalizacije uporabnosti marihuane* v našem diplomskem delu smo se odločili zato, ker je ta problematika aktualna z več vidikov, in sicer:

1. V srednješolskem obdobju se je zagotovo vsak izmed nas, vsaj posredno, srečal s problematizacijo uživanja prepovedanih substanc oz. drog. V tem obdobju odraščanja se najstniki pogosto poslužujejo teh substanc, saj jim to predstavlja nek nov izziv, morda tudi nov mejnik v obdobju odraščanja.
2. Drugi, prav tako pomemben vidik, ki ga je potrebno izpostaviti, je dostopnost do informacij. V času, v katerem živimo, je dostopnost do različnih informacij ter posledično tudi dezinformacij ogromna. Uporabniki zaradi velike količine različnih informacij, posredovanih od najrazličnejših medijev, težko izluščijo, katere informacije so tiste, ki jih lahko sprejmejo in razumejo kot verodostojne. Zaradi poplave vseh teh informacij, si tako lahko ustvarijo napačno mnenje o določeni stvari, v tem konkretnem primeru o uporabi marihuane.

3. Tretji vidik, ki pa je v zadnjem času še kako aktualen, pa je zdravljenje s pomočjo marihuane. Na nek način lahko rečemo, da se v zadnjem času pojavlja vedno več informacij o tem, da je marihuana postala učinkovito sredstvo v boju z najrazličnejšimi boleznimi. Prav tako jo lahko najdemo v najrazličnejših homeopatskih pripravkih, ki se jih v zadnjem času poslužuje čedalje več ljudi.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

V diplomskem delu bomo najprej predstavili zakonodajo s področja prepovedanih drog. Prav tako bomo predstavili tudi Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami ter njegovo povezavo s prepovedanimi drogami. Raziskali smo tudi, kaj pravi Kazenski zakonik ter 186. in 187. člena, ki se nanašata na prepovedane droge. Osredotočili smo se tudi na to, kaj prepovedane droge sploh so, prav tako pa smo pojasnili tudi njihove učinke na človeka, torej zakaj so škodljive za uporabnike. V nadaljevanju smo v diplomskem delu raziskali tudi vsa dejstva o marihuani, njenih značilnostih, zgodovini in izvoru. Bistvo diplomskega dela se nanaša na razloge oz. dejstva za in proti legalizaciji marihuane. V delu smo predstavili tudi primerjavo z drugimi državami, torej, kako je z zakonsko urejenostjo marihuane v drugih državah, ali je legalizirana ali ne. Nenazadnje pa smo vse predstavljene raziskovalne hipoteze, v zaključnem delu diplomskega dela, tudi potrdili oz. ovrgli.

Hipoteze, ki smo si jih v delu zastavili, so naslednje:

H1: Marihuana ima veliko zdravilnih učinkov.

H2: Marihuano bi morala kontrolirano prodajati država.

H3: Marihuana je najbolj priljubljena droga med Slovenci.

1.3 Predpostavke in omejitve

Prva omejitev, ki smo jo imeli pri pisanju diplomskega dela, se vsekakor nanaša na zakonodajo. Podrobno je bilo potrebno preučiti zakonodajo, ki ureja problematiko s področja konoplje. Pri tem smo morali izpostaviti dva ključna zakona, iz katerih je razvidno, kako je z urejenostjo konoplje na področju zakonodaje. Pri pisanju tega diplomskega dela sta pomembna naslednja dva zakona: Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami in Kazenski zakonik. Iz Kazenskega zakonika sta za nas pomembna člena 186 in 187.

Naslednja omejitev oz. predpostavka, s katero smo se srečali, so vse informacije oz. dezinformacije iz najrazličnejših virov, ki jih je res ogromno. Potrebno je bilo izbrati oz. izluščiti predvsem strokovne informacije, podkrepljene z različnimi dokazi.

Zadnja predpostavka oz. omejitev, na katero smo bili pozorni pri pisanju naloge, pa je prosta razprava o problematiki uporabnosti marihuane in primerjava z drugimi državami.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

V diplomskem delu smo uporabili naslednje raziskovalne metode: opredelitev problema, pregled literature, opredelitev hipotez, izbor metod, zbiranje podatkov, analiza dokumentov in sklep. Izbrani problem smo dobro raziskali ter poiskali razloge, zakaj prihaja do razhajanja stališč določene problematike. Pregledali smo tudi literaturo, preverili, kakšne možnosti nam ponuja ter ali obstajajo kakšne omejitve pri uporabi različnih virov oz. literature. Postavili smo si tudi raziskovalne hipoteze, s katerimi smo želeli priti do določenih spoznanj. Hipoteze smo dokazali tudi z viri, ki temeljijo na določenih raziskavah. Izbrali smo najbolj primerno metodo zbiranja in urejanja literature. Zbrane podatke smo predstavili na tak način, da se iz njih da izluščiti bistvo. Na podlagi analize zbranih podatkov smo potrdili ali zavrgli zastavljene raziskovalne hipoteze.

2 ZAKON O PROIZVODNJI IN PROMETU S PREPOVEDANIMI DROGAMI

V Sloveniji ureja področje drog Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD). Zakon ureja pogoje, pod katerimi sta dovoljeni proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, prepoveduje posest s prepovedanimi drogami ter določa prekrške in kazni. Poleg teh določb zakon ureja tudi področje obravnave uporabnikov prepovedanih drog, zdravljenje ter reševanje socialne politike, povezane s prepovedanimi drogami. Na podlagi tega zakona je sprejeta tudi Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog, ki določa, katere droge so tiste, ki so prepovedane (Drog Art, 2020).

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, je sestavljen iz naslednjih določb: splošne določbe, proizvodnja drog, ki so prepovedane, promet z drogami, ki je prepovedan, evidence o prepovedanih drogah, nadzorstvo, kazenske določbe, kako ravnati z drogami, ki so bile zasežene in odvzete. Zakon je vstopil v veljavo 11. 1. 2000, sprejet pa je bil 14. 12. 1999 (Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD), 1999).

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, smatra marihuano oz. konopljo za prepovedano drogo, torej jo uvršča v isto kategorijo kot tudi ostale prepovedane droge. To zasledimo v 33. členu tega zakona, omenjen člen velja za vse prepovedane droge, vendar nikjer ne opisuje marihuane oz. konoplje. Kazen, ki jo lahko dobimo za uživanje, posedovanje, uporabo marihuane oz. konoplje in jointa je lahko takšna:

- a) denarna kazen od 208,65 EUR do 625, 95 evrov ali zaporna kazen do 30 dni za tiste, ki posedujejo prepovedane droge,
- b) denarna kazen od 41,73 evrov do 208,65 evrov za tiste, ki imajo pri sebi manjšo količino prepovedane droge, in sicer v namene enkratne, lastne uporabe (Moris, 2017).

2.1 Splošne določbe zakona

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami določa pogoje, pod katerimi sta dovoljena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami ter posest le-teh. Zakon smatra prepovedane droge kot rastline oz. substance naravnega ali sintetičnega izvora, ki imajo psihoaktivne učinke, vplivajo na telesno in duševno zdravje človeka, ogrožajo lahko tudi socialno stanje ljudi.

Prepovedane droge oz. substance, zakon razdeli v tri skupine glede na nevarnost za zdravje ljudi, v primeru njihove zlorabe, ter glede na uporabo v medicini. Te skupine so:

- skupina I (rastline in substance, ki so zelo nevarne za ljudi zaradi hudih posledic, ki jih povzroči njihova zloraba; ta skupina drog se ne uporablja v medicini),
- skupina II (rastline ali substance, ki so zelo nevarne zaradi hudih posledic, ki jih povzroči njihova zloraba; lahko se uporabljajo v medicini),
- skupina III (rastline ali substance, ki so srednje nevarne zaradi posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba; prav tako se lahko uporabljajo v medicini) (Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD), 1999).

Proizvodnja drog zajema vse postopke, gojenje, predelavo ter njihovo končno izdelavo. Promet s prepovedanimi drogami zajema: uvoz, izvoz, tranzit, prodajo in dajanje prepovedanih drog na drug način v promet. Uvoz prepovedanih drog je del prometa, ki zajema vnos prepovedanih drog na območje Republike Slovenije iz držav članic Evropske unije ali držav podpisnic Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) in iz tretjih držav. Izvoz prepovedanih drog je del prometa, ki pomeni iznos prepovedanih drog iz območja Republike Slovenije v države članice Evropske unije ali tretje države. Tranzit prepovedanih drog je vsak prenos čez območje Republike Slovenije (Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD), 1999).

Zakon opredeli tudi prepovedane droge, ki se ne štejejo kot substance in se v skladu s posebnimi predpisi lahko uporabljajo kot zdravila. Prepovedane droge iz I. skupine se lahko uporabljajo le v znanstveno-raziskovalne in učne namene. Prepovedane droge iz II. in III. skupine se lahko proizvajajo, dajejo v promet in jih imajo v posesti za medicinske, veterinarske, učne in znanstveno-raziskovalne namene (Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD), 1999).

2.2 Oprelitev marihuane v zakonu

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami obravnava marihuano enako kot vse ostale droge, ki so prepovedane. Tudi določbe ter kazenske sankcije tega zakona se glede na vrsto prepovedane droge ali psihoaktivne snovi ne razlikujejo. Marihuana oz. konoplja se ne obravnava ločeno od ostalih vrst prepovedanih snovi, temveč pod skupnim pojmom – mamila in psihoaktivne snovi. Tako imamo v Sloveniji, na področju prepovedanih drog, nepopolno

pravno ureditev, ki ovira delovanje pravnega sistema na tem področju ter s tem celotnega pravnega reda. Delujoč pravni sistem je osnova za nadzorovanje, preprečevanje in zlorabo prepovedanih snovi. Slovenska zakonodaja je na tem segmentu dokaj neopredeljena in s tem neučinkovita. Tudi v mnogih drugih evropskih in neevropskih državah je problem enak, saj zakonodaja prav tako ni jasno določena. Posledica nedorečene zakonodaje je porast kriminala, in sicer na nacionalni in nadnacionalni ravni (Begić, 2012).

3 KAZENSKI ZAKONIK

Kazenski zakonik Republike Slovenije opredeli kaznivo dejanje kot kakršnokoli omogočanje uživanja prepovedanih drog. Opredeljuje tudi vsakršno napeljevanje k uživanju ali posredovanje psihotropnih substanc za uporabo ter dajanje na razpolago prostorov za uživanje. Takšni delikti se kaznujejo z zaporom od treh mesecev do petih let. V primeru, da omogočimo uživanje prepovedanih drog mladoletniku (osebi mlajši od 18 let), se takšen prekršek kaznuje z zaporom od enega do deset let. Enaka kazen je predvidena tudi za osebo, ki je to kaznivo dejanje storila proti več osebam. Kazniva dejanja, ki so povezana s prepovedanimi drogami, najdemo v 186. in 187. členu Kazenskega zakonika (Begić, 2012).

3.1 Člen 186 in 187

Najprej je potrebno opredeliti naslove teh členov oz. določb v Kazenskem zakoniku (KZ-1). Kazenski zakonik Republike Slovenije (KZ-1), opredeli oz. poimenuje naslednja člena tako (Kazenski zakonik (KZ-1), 2008):

- 186. člen: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog.
- 187. člen: Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu.

186. člen v Kazenskem zakoniku (KZ-1) zajema dve pomembni določili (Kazenski zakonik (KZ-1), 2008):

- a) Prvo določilo zajema: neupravičeno proizvajanje, predelovanje, prodajo ali ponujanje prodaje, dajanje v promet, shranjevanje, prenašanje, posredovanje pri prodaji ali nakupu ali kako drugače dajanje v promet rastline ali substance, ki so opredeljene kot prepovedane droge oz. nedovoljene snovi v športu, ali predhodne sestavine, ki se uporabljajo za izdelavo prepovedanih drog. Takšno ravnanje oz. kaznivo dejanje se kaznuje z zaporom od enega do deset let.
- b) Drugo določilo zajema: prodajo, ponujanje na prodaj ali brezplačno deljenje droge oz. nedovoljene snovi v športu, posredovanje predhodne sestavine za izdelavo prepovedanih drog mladoletni, duševno bolni osebi, osebi z začasno duševno motnjo,

hujšo duševno zaostalostjo ali osebi, ki je v postopku odvajanja od odvisnosti ali v postopku rehabilitacije. Določilo prav tako zajema tudi prisotnost, uporabo oz. rabo drog v vzgojno-izobraževalnih ustanovah ali v njihovi neposredni bližini, v zaporih, vojaških enotah, javnih lokalih, na javnih prireditvah. Prav tako zakonik določa tudi storilca kaznivega dejanja, torej, ali prestopno dejanje iz prvega odstavka stori javni uslužbenec, duhovnik, zdravnik, socialni delavec, učitelj, vzgojitelj in pri tem izkorišča svoj položaj ali za izvrševanje omenjenega dejanja uporabi mladoletne osebe. Takšno ravnanje, ki se smatra kot kaznivo dejanje, ima predvideno kazen od treh do petnajst let zapora.

187 člen v Kazenskem zakoniku (KZ-1) zajema naslednji dve določili (Kazenski zakonik (KZ-1), 2008):

- a) Napeljevanje druge osebe k uživanju prepovedanih drog, nedovoljenih snovi v športu oz. da nekomu posredujemo droge, da jih uživa sam ali jih posreduje komu drugemu, vključeno je tudi razpolaganje s prostori za uživanje prepovedanih drog oz. nedovoljenih snovi v športu, ali da kako drugače omogočimo drugemu, da uživa prepovedane droge/nedovoljene snovi v športu. Takšno ravnanje, ki se smatra kot kaznivo dejanje, se kaznuje z zaporem od šestih mesecev do osmih let.
- b) Kdor stori dejanje iz prvega odstavka proti več osebam, torej proti mladoletni, duševno bolni osebi, osebi z začasno duševno motnjo, hujšo duševno zaostalostjo ali osebi, ki je v postopku odvajanja od odvisnosti oz. rehabilitacije, je prav tako vključen v proces prestajanja kazni. Prav tako zakonik zajema tudi prostor storjenega kaznivega dejanja, torej, ali se je slednje zgodilo v vzgojno-izobraževalnih institucijah oz. njihovi neposredni bližini, v zaporih, vojaških enotah, javnih lokalih ali na javnih prireditvah. Opredeljen je tudi storilec kaznivega dejanja, ki je lahko javni uslužbenec, duhovnik, zdravnik, socialni delavec, učitelj, vzgojitelj in pri tem izkorišča svoj položaj. Takšno ravnanje oz. kaznivo dejanje se kaznuje s prestajanja zaporne kazni od enega do dvanajst let.

4 STATISTIČNI PODATKI POLICIJE O ZLORABI PREPOVEDANIH DROG

V naslednji tabeli bomo prikazali zlorabo prepovedanih drog, in sicer za prvo polovico leta 2019, to pa smo primerjali s prejšnjimi leti. Podatke smo vzeli iz Policijskega poročila za prvo polletje 2019. Tabela zajema dve vrsti kaznivih dejanj:

- a) neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog,
- b) omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu.

Tabela 1: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj				
	2019	2018	2017	2016	2015
Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami	543	852	698	769	676
Omogočanje uživanja prepovedanih drog	53	47	70	64	78
SKUPAJ	596	899	768	833	754

Vir: (<https://www.policija.si>)

4.1 Zasežena prepovedana droga – marihuana

V naslednji tabeli bomo prikazali zaseg marihuane s strani policije, in sicer za prvo polletje 2019, to pa smo primerjali z drugimi leti. Podatke smo vzeli, tako kot v prvi tabeli, iz Policijskega poročila za prvo polletje 2019. Tabela zajema zaseženo marihuano v gramih.

Tabela 2: Količina zasežene marihuane s strani policije

Vrsta prepovedane droge	enota	Količina oz. število				
		2019	2018	2017	2016	2015
Konoplja –marihuana	grami (g)	105,967	189,841	339,512	77,518	64,685

Vir: (<https://www.policija.si>)

5 OPREDELITEV PREPOVEDANIH DROG

5.1 *Pogled v zgodovino*

Že v prazgodovini so naši predniki uporabljali psihotropne snovi. Psihoaktivne rastline so bile znane tudi v vseh starih kulturah. Le-te so opisovale svoja spoznanja v medicinskih spisih in enciklopedijah. To so bili Kitajci, Egipčani, Indijci, Sumeri in drugi. Šamani v prvinskih družbah že od nekdaj uporabljajo psihoaktivne rastline za zdravljenje težjih bolezni in poškodb, to velja še tudi danes. Uporaba psihotropnih snovi je že od nekdaj povezana s samozdravljenjem, uporabniki teh snovi so prepričani, da lahko premagajo bolezen ali pozdravijo telesno poškodbo z močjo duha.

Ob tem je potrebno tudi pojasniti izraz »psihotropno«, ki prihaja iz stare grščine. Sestavljen je iz dveh besed, in sicer iz besede »tropos«, ki pomeni »spreminjanje, preusmerjanje, ukrivljanje, zavijanje«, ter besede »psyche«, ki pomeni »um, duša« (Meško Kristofer, 2015).

5.2 *Izvor izraza »droga« in »mamilo«*

Potrebno je pojasniti tudi izvor besede »droga«. Beseda izhaja iz latinščine in pomeni »zdrobljeno, posušeno zdravilno zelišče«, izraz je povezan tudi s sankrtsko besedo »roga« (zdravilo) ter s slovensko besedo »rog«. Zdravilci že od nekdaj verjamejo v rogove, saj so ti pomembni pri urokih, čaranju in zdravljenju. Rogovi naj bi zdravilcem – čarovnikom – omogočali pomoč živalskih duhov in njihovih moči. Velikokrat pa ljudje poimenujejo droge tudi z izrazom »mamila«. Beseda »mamilo« prav tako prihaja iz latinščine, in sicer pomeni »pomirjevalo«. Značilnost pomirjeval je ta, da so to psihotropne snovi, ki upočasnijo delovanje živčevja (Meško Kristofer, 2015).

5.3 *Klasifikacija prepovedanih drog*

Najprej moramo pojasniti, kaj sploh prepovedane substance oz. droge so. Za prepovedane substance oz. droge se smatrajo rastline, substance sintetičnega ali naravnega izvora, ki vplivajo na delovanje človekovega živčnega sistema, imajo vpliv na delovanje človekovih možganov, spreminjajo zaznavo, počutje, vedenje ter zavest. Poznamo več klasifikacij oz. delitev prepovedanih drog. Prva delitev, ki jo bomo opisali, je delitev drog na dovoljene ter prepovedane substance.

Primeri dovoljenih drog:

- kofein,
- tobak,
- alkohol,
- kava,
- čaj.

Primeri nedovoljenih drog:

- heroin,
- kokain,
- konoplja,
- LSD,
- opij.

5.4 Delitev drog na skupine

V zgornjih primerih smo navedli razne prepovedane droge, le-te pa lahko razdelimo v tri skupine. Vsaka skupina prepovedanih drog ima svoje učinke, stopnjo nevarnosti ter značilnosti, saj so to psihotropne substance oz. snovi, ki imajo vpliv na delovanje človeškega sistema.

- I. skupina prepovedanih drog: v prvo skupino prepovedanih drog spadajo rastline in substance, ki so zelo nevarne za zdravje ljudi zaradi hudih posledic, ki jih povzroča njihova zloraba. Te droge se ne uporabljajo v medicini. V to skupino spadajo: koka, heroin, LSD, meskalin, psilocin, psilocibin, MDA, MDMA, katinon (Društvo Stigma, 2020).
- II. skupina prepovedanih drog: v drugo skupino prepovedanih drog spadajo rastline in substance, ki lahko povzročijo hude posledice, v kolikor pride do zlorabe teh drog. Slednje se lahko uporabljajo v medicini. V to skupino spadajo: konoplja, koakin, morfin, opij, kodein, metadon, oksidon, metemfetamin, fentanil, petidin (Društvo Stigma, 2020).
- III. skupina prepovedanih drog: v tretjo skupino prepovedanih drog spadajo rastline in substance, ki lahko na človeku pustijo srednje nevarne posledice, v kolikor pride do zauživanja prevelikih količin, so pa primerne za zdravljenje v medicini. V to skupino

uvrščamo: barbituratni, hipnotiki, antiepileptiki, stimulansi in anorektiki (Društvo Stigma, 2020).

5.5 Delitev drog glede na učinek

Naslednja delitev, ki jo bomo opisali, je delitev drog oz. klasifikacija glede na njihov učinek. Glede na učinek delovanja droge delimo na (Društvo Stigma, 2020):

- a) depresorje,
- b) stimulanse,
- c) halucinogene,
- d) kanabinoide.

5.5.1 Depresorji

Veliko drog in psihotropnih snovi spada v skupino depresorjev, ki imajo vpliv na centralni živčni sistem. Depresorji znižujejo aktivnost živčevja in so kot zdravila uporabni v sodobni medicini. Delimo jih lahko na naravne, polysintetične in sintetične. V skupino depresorjev spadajo: opij in njegovi polysintetični in sintetični derivati (heroin, kodein, morfin). Opiati se smatrajo kot najnevarnejša in najpogostejše zlorabljeni mamila.

K depresorjem spadajo tudi analgetiki in hipnotiki. Analgetiki odpravljajo ali zmanjšujejo bolečine, umirjajo živčevje, zmanjšujejo občutek strahu in notranje napetosti. Za hipnotike je značilno, da zmanjšujejo vzdraženost osrednjega živčevja (Školjak, 2009).

5.5.2 Stimulansi

Stimulansi so psihotropne substance oz. snovi, za katere je značilno, da izzovejo stanje euforije in zvišajo telesno aktivnost človeka. Značilnost stimulansov je tudi pospešitev delovanja centralnega živčnega sistema, občutek dobrega počutja, poveča se zmožnost za mišljenje in delovanje, strah, paranoja, povišan krvni tlak, pospešeno bitje srca, zmanjšanje apetita, nespečnost, nemirnost in občutek tresenja. Med stimulanse uvrščamo: kokain, kavo, khat, metamfetamin, amfetamin in ekstazi (Školjak, 2009).

5.5.3 Halucinogeni

Značilnost halucinogenov je, da zmedejo centralni živčni sistem, naključno pospešijo ali upočasnijo miselne procese, popačijo sporočila med možganskimi nevroni, kar vodi v spremembe zaznavanja, povzročajo pa tudi halucinacije. Za lažje halucinacije je značilno, da

se odražajo kot večja občutljivost na dotik, poveča se lahko bolečina, glasba zveni bolje, spremenjen je tudi sluh, vid je izostren ali zamegljen. Halucinogeni vplivajo na miselne procese, poslabšajo kratkotrajni spomin, lahko spremenijo zaznavanje časa, pojavi se lahko izmenjavajoča zmožnost ali nezmožnost koncentracije, zmanjša se lahko sposobnost za učenje.

Halucinogene lahko delimo na naravne in sintetične. Naravna halucinogena sta meskalin in psilocibin. Med sintetične halucinogene štejemo še: LSD, DMT, DOM, DET in PCP (Školjak, 2009).

5.5.4 Kanabinoidi

V skupino kanabinoidov uvrščamo konopljo, hašiš in hašiševo olje. Te snovi se pridelujejo iz cvetočih delov rastline konoplje (*Cannabis Sativa L.*). V cvetu konoplje so majhne dlačice, ki izločajo smolo, s katero so prevlečeni cvetni listi. Ta smola vsebuje psihoaktivno substanco tetrahidrokanabinol (THC). Delež THC-ja v rastlinah konoplje je različen, odvisen je od časa žetve in od spola rastline (Školjak, 2009).

6 MARIHUANA/CANABISS

Konoplja (*Cannabis*) je enoletna rastlina, za katero je značilno, da ima močna stebelna vlakna in pahljačasto razporejene liste. Listi konoplje so nazobčani ter suličasti. Marihuana je lahko moškega ali ženskega spola. Sama prilagodljivost omogoča konoplji, da lahko spreminja svoj spol. Uspeva na vseh kontinentih sveta, v vseh možnih okoljih in razmerah, razen na področju kontinentov, kjer je led. Konopljna semena so obogatena s proteini in so zasičena bolj kot zrna soje. Delimo jo lahko na različne načine. Največkrat jo delimo tako: na navadno konopljo, konopljo namenjeno za industrijo ter na tisto, ki se uporablja za zdravljenje. Razlika med posameznimi vrstami konoplje je v samem namenu uporabe. Ima pa tudi specifično lastnost, in sicer to, da so vse vrste konoplje zdravilne na več načinov ter industrijsko uporabne (Meško Kristofer, 2015).

Konopljo lahko delimo tudi na tri podvrste. Te so: *cannabis sativo*, *indica* in *ruderalis*. *Ruderalis* se smatra kot najstarejša konoplja in je manjša od obeh zgoraj naštetih. Rastišče te podvrste konoplje se nahaja na severnem delu (Sibirije), cvetje *ruderalis* ni vezano na dolžino dneva oz. na koledar, drži se trimesečnega ciklusa. Za *Sativo* in *indica* je značilno, da rasteta nekoliko bolj na jugu, njuna rast je vezana na poletni obrat sonca oz. dolžino dneva. Imata obdobji rasti in cvetja. Njuni eterični olji imata različno razmerje (Meško Kristofer, 2015).

6.1 *Snovi, ki sestavljajo konopljo*

V konoplji najdemo 48 naravnih antibiotikov ter vsaj med 110 in 140 različnih kanabinoidov, kanabidiol (CBD) in delta-9 tetrahidro kanabinol (THC), ki ga ne mora proizvajati nobena druga rastlina. V marihuani so tudi tetrahidrokanabivarin (THCV, THV), njegova značilnost je zaviranje delovanja THC-ja, kanabihromen (CBC), njegov učinek je razbremenilni ter kanabinol (CBN), njegova značilnost je, da ima tiepoleptični učinek (Meško Kristofer, 2015).

6.2 *Zgodovina konoplje*

Za konopljo velja, da je rastlina, ki jo poznamo že zelo dolgo, njena uporaba sega v kameno dobo. Obstaja tudi dokaz o uporabi konoplje, ki naj bi bil star 24.000 let, šlo naj bi za košček žgane gline, najden na Češkem, z odtisom vrvi iz konoplje. Konoplja je tudi ena izmed prvih rastlin, iz katere si je človek naredil oblačila. Njena trpežna vlakna in zelo pospešena rast so prednikom omogočala, da so jo uporabili za različne vrste blaga ter izdelovanje močnih vrvi, ki so jih uporabljali za udomačevanje konj, v čolnarstvu in ladjedelništvu. Zaradi dobrih lastnosti

vlaknen, ki jih ima konoplja, je bila v ladjedelništvu zelo cenjena in težko zamenljiva surovina. Zelo cenjena rastlina pa je bila tudi v času Marije Terezije, le-ta je zakonsko uredila področje, vezano na uporabo konoplje. Od kmetovalcev je zahtevala, da določeno območje svoje zemlje posejejo s konopljo. Podoben zakon so poznali tudi v 30. letih 20. stoletja v Združenih državah Amerike (Meško Kristofer, 2015).

Konoplja se je uporabljala tudi drugod po svetu. Njeni pozitivni učinki na zdravljenje ter na psiho so bili vzrok, da so jo začeli uporabljati različni zdravilci in svečeniki po celotnem azijskem kontinentu, in sicer vse od Atlantika do Pacifika. Konoplja se omenja tudi v staroegipčanskih spisih od 18. st. pr. n. št. naprej. Natančneje je konoplja opisana na več papirusih. Prav tako naj bi jo stari Egipčani uporabljali proti vnetju oči in za zdravljenje hemoroidov. Zasledimo jo tudi v starih zapisih iz kitajske medicine. Cesar Šen Nung, ki se je ukvarjal z zeliščarstvom, je spisal knjigo o zdravljenju, kjer je omenil zdravilne učinke marihuane. V prvih letih našega štetja je bila napisana enciklopedija *Pen Cao Čing*, kjer se konoplja svetuje kot zdravilo za veliko bolezni, vključno z golšavostjo, revmatizmom, malarijo in raztresenostjo. Le nekaj stoletij mlajše besedilo opisuje uporabo konoplje proti bruhanju, parazitskim infekcijam, krvavitvam pa tudi kot anestetik. V indijskih spisih, ki so bili napisani med leti 2000 in 1400 pr. n. št., je mogoče zaslediti prisotnost konoplje. V Indiji velja za eno izmed svetih rastlin, saj naj bi živel v njenih listih angel varuh (Meško Kristofer, 2015).

Zaradi zagotavljanja oskrbe s konopljo so potekale tudi vojne. V vojni sta bila Amerika in Britanija, in sicer leta 1812. Povod za vojno Amerike proti Britaniji je bil dostop do ruske konoplje. To je bil tudi glavni razlog, da je Napoleon (takrat ameriški predsednik) leta 1812 vdrl v Rusijo (Herer, 2016).

Leta 1942 je Japonska okupirala Filippine ter s tem pretrgala oskrbo z manilsko konopljo. Ameriška vlada je med kmete takoj razdelila 200.000 kilogramov semen kanabisa, da so lahko do konca vojne pridelali 42.000 ton vlaken, ki so jih potrebovali za izdelavo opreme v ladjedelništvu (Herer, 2016).

Kot smo že večkrat ugotovili, ima konoplja zelo pomembno mesto v zgodovini. Razlog za to lahko iščemo v trdnosti vlaken. Vlakna konoplje so zelo močna, obstojna ter trajna. Listi in cvetni vršički so bili v različnih kulturah eno izmed treh najpomembnejših zdravil. Vsaj dve tretjini svetovne populacije sta uporabljali liste in cvetne vršičke kot obliko zdravila, približno 3.000 let naše zgodovine, vse do prehoda iz 19. v 20. stoletje. Posebnost konoplje je tudi ta, da uspeva praktično v vseh klimatskih razmerah na Zemlji in v vsaki prsti, tudi v najskrajnejših

razmerah. Konoplja zelo dobro izkorišča sonce, in sicer bolj kot katera koli druga rastlina. Prav tako lahko služi tudi kot vir energije, ki se ga da obnoviti, in ravno zaradi tega je njena uporabnost še toliko pomembnejša (Herer, 2016).

6.3 Uporaba konoplje

Že skozi zgodovino se je spreminjala klasifikacija konoplje. Smatra se kot psihoaktivna snov, ki se je v zgodovini povezovala z različnimi skupinami zdravil, kot so pomirjevala, poživila, halucinogeni, in sicer v zelo velikih količinah. Skupna značilnost teh skupin zdravil je, da nobena ne vsebuje značilnosti, ki se gibajo v smeri proti negativnim in neželenim stranskim učinkom. Konoplja lahko umirja, blaži bolečine, lahko tudi stimulira, sama pa ne vodi v agresijo. Ena izmed značilnosti konoplje je tudi ta, da spremeni zaznavo človeka, ne povzroča pa blodenj, prividov ali prisluhov. Za konopljo lahko rečemo, da je v človeškem telesu povezana s endokanabinoidnim sistemom, ki v telesu regulira ravnovesje med različnimi procesi in stanji (Meško Kristofer, 2015).

Pri kajenju konoplje se dekarbonizacija zgodi samodejno med gorenjem zvitka oz. konoplje v pipi. Pri oralnem uživanju konoplje jo moramo dekarbonizirati, stari Indijci so jo nekaj ur kuhali v mleku. Uveljavila se je metoda kuhanja konoplje v vodi z maslom. Konopljine učinkovine se primejo na maslo, ga obarvajo, voda pa se odcedi. Kuhamo jo lahko tudi v oljčnem ali katerem drugem olju ter se nato lahko uživa po kapljicah ali pa se nanese na kožo na obolela mesta. V preteklih letih se je za zdravljenje najbolj uveljavila metoda pridobivanja hašiševega olja, ki najbolj koncentrira obliko konoplje in se zato lahko uporablja pri zdravljenju najhujših bolezni, kot je rak. Hašiševo olje pridobimo z namakanjem v topilu, čemur sledi postopek izparevanja topila. Pri tem moramo biti pazljivi, saj je potrebno raztopino segrevati, topila pa niso le hitro hlapljiva, temveč tudi vnetljiva. Tak proces je potrebno previdno izvajati v odprtih prostorih. Topilo moramo odstraniti, saj je zdravju škodljivo. Odstranimo ga tako, da raztopini pred koncem dodamo nekaj vode, ki izhlapi enako kot topilo. Ko nam izhlapi voda, nam izhlapi tudi topilo. Hašiševo olje je običajno temno, je smolnato lepljiv ostanek raztopine, ki ga ponavadi segrevamo v posodi za kuhanje riža. S tem se izognemo visoki temperaturi in uničenju zdravilnega olja (Meško Kristofer, 2015).

6.4 Čas in psihoaktivni učinki konoplje

Pri kajenju zvitka konoplje se psihoaktivni učinki začnejo v nekaj sekundah ali minutah, svoj vrhunec dosežejo po 15. oz. 30. minutah, učinki pa po dveh ali treh urah prenehajo. Če konopljo uživamo oralno, se posledice začnejo kazati po 30. oz. 90. minutah, vrh dosežejo po dveh do treh urah, izzvenijo pa po štirih oz. 12. urah. Pri tem je zelo pomembna količina doziranja in okoliščine, v katerih se poslužujemo uporabe konoplje (Meško Kristofer, 2015).

6.5 Psihoaktivni učinki konoplje

Psihoaktivne učinke konoplje ne moremo ločiti od zdravilnih. Za primer lahko vzamemo rožmarin, ki v primeru zaužitja vpliva na naše razpoloženje, saj ima pomirjevalni učinek. Njegova glavna lastnost je torej, da nas psihoaktivno pomirja. Za psihoaktivna zelišča je značilno, da jim ne moremo odvzeti psihoaktivnih učinkov. Značilnost konoplje je tudi, da je psihoaktivna, na uživalca vpliva na način, da spremeni njegovo razpoloženje, uporabljamo pa jo lahko tudi za zdravljenje depresije. Učinek antidepresivnosti se imenuje nevrogeneza, ki tvori nove nevrone. Le-ti v človeških možganih predstavljajo osnovo za zdravljenje. Za psihoaktivne učinke marihuane lahko rečemo, da še zdaleč niso nepomembni, kakor bi to nekateri radi prikazali, v človeškem telesu namreč vplivajo na določene procese ter vzpostavljajo ravnovesje v telesu (Meško Kristofer, 2015).

Začetniki, brez izkušenj z uživanjem konoplje, lahko po zaužitju postanejo nekoliko zmedeni, vožnja z avtomobilom ali uporaba nevarnih strojev se jim odsvetuje. Ko se oseba, ki zauživa konopljo privadi nanjo oz. na njene stranske učinke, ji lahko uporaba konoplje pomaga pri koncentraciji. Na izkušene voznike in tiste, ki so se že srečali z uživanjem konoplje, zaužitje na vožnjo ne vpliva, saj je značilno, da ti vozniki vozijo počasneje in previdneje, kot bi sicer. Kanabinoidi ne vplivajo na male možgane, ki uravnavajo dihanje in srčni utrip, predoziranje s smrtnim izidom ni mogoč (Meško Kristofer, 2015).

Negativne posledice zaradi večje količine zaužite konoplje so: prestrašenost, panični napadi, povečan srčni utrip in spremembe v krvnem tlaku. Preveliko doziranje lahko povzroči močno zaspanost, upočasnjene reflekse in tudi kratkotrajno paralizo, posebej pri osebah z nizkim krvnim tlakom (Meško Kristofer, 2015).

Predoziranje se najpogosteje zgodi pri oralnem jemanju konoplje, učinek je zapoznel in je težje odmeriti pravo količino. Pri kajenju je učinek sproten in zato lahko v tistem trenutku

odreagiramo in preprosto odnehamo, če se nam zdi učinek premočen. Konoplja pospešuje tudi presnovo in poveča delovanje drugih vnesenih snovi, zelišč in zdravil. Seveda pa je pri kombiniranju z drugimi sestavinami potrebno biti previden (Meško Kristofer, 2015).

Na drugi strani ima konoplja tudi negativno lastnost, in sicer to, da so uporabniki manj dojemljivi za subliminalno manipulacijo, ki uporablja psihološka dejstva pri vplivanju na podzavest, zaradi različnih propagandnih ciljev. Posledica uživanja konoplje je tudi povečana pozornost, ki vpliva na vlogo notranjega cenzorja, kar se kaže v nekoliko daljšem reaktivnem času. Refleksi pod vplivom konoplje opravijo malenkost daljšo pot, saj jih vmes preveri notranji cenzor. Takšnemu cenzorju lahko rečemo tudi vest ali notranji glas, ki se v skrajni obliki približa prisluhom. V takšnih primerih gre za povečano pozornost, ki se smatra kot običajen psihološki pojav. Tudi samogovori pri ljudeh potekajo v obliki fiktivnih dvogovorov, vendar to nikogar ne skrbi. Dejstvo je, da konoplja spreminja zaznavo, odpira podzavest, kar v določenih okoliščinah lahko povzroči prestrašenost. V takšnih primerih seveda ni primerna reakcija diagnoze shizofrenije ter hospitalizacija in terapija z antipsihotiki, ampak je primerna terapija s kozarcem sadnega soka z veliko vitamina C ter sprehod na svežem zraku. Gibanje v naravi pripomore k znatni učinkovitosti konoplje (Meško Kristofer, 2015).

Uporaba konoplje povzroča tudi, da se v času našega spanja zmanjša delež faze REM. To je po vsej verjetnosti povezano z izločanjem živčnih prenašalcev, nevrottransmitterjev, ter z oddajanjem možganskih valovanj. Ko človeško telo spi oz. sanja v fazi REM, naši možgani obilno izločajo acetilholin, skoraj nič pa ne izločajo histamina, serotoninina, niti noradrenalina. Možganska valovanja pa so na frekvenci beta valov. THC povečuje izločanje dopamina, medtem ko CBD aktivira receptorje serotoninina in adenoizina. Za konopljo je značilno tudi, da premakne možgansko valovanje iz frekvence beta valov proti frekvenci alfa valov v čelnem predelu možganov (Meško Kristofer, 2015).

V primeru prenehanja rednega uživanja konoplje lahko to povzroči kratkotrajno nelagodje, ki izzveni najpozneje v dveh, treh dneh. Po takšnem obdobju se po navadi močno poveča delež REM faze spanja, posledica tega je, da veliko in precej živo sanjamo (Meško Kristofer, 2015).

7 RAZLOGI ZA IN PROTI LEGALIZACIJI MARIHUANE

7.1 Javno mnenje glede legalizacije

Starostne skupine različno odobravajo zakonodajne spremembe glede statusa konoplje. Raziskave javnega mnenja so pokazale, da so mlajše generacije konoplji veliko bolj naklonjene kot starejše, kar se je pokazalo v stalnem porastu legalizacije podpornikov v zadnjih 40. letih. S prihodom novih generacij se mnenje o konoplji spreminja v prid liberalizacije in legalizacije. Za t. i. vojno proti drogam je potrebna podpora ljudstva (Cahunek, 2011).

Postavimo si lahko zelo zanimivo vprašanje, in sicer, kaj bi se zgodilo v primeru, da postane večina slovenskega prebivalstva naklonjena legalizaciji marihuane. Zanimiv bi bil tudi odziv politične strani. Ta bi lahko reagirala tako, da bi šla v spremembo zakonov ali pa bi vztrajala na uveljavljeni zakonodaji. Pomembno je izpostaviti dejstvo, da mnenje ljudstva skoraj zmeraj vpliva na oblikovanje določene politične odločitve. Zaradi premoči interesnih organizacij, političnih strank in ekonomskih elit bi lahko bil ogrožen odnos do legalizacije marihuane. Interesne skupine, ki zagovarjajo sedanjo zakonodajo, bi lahko bile pod velikim vprašanjem. Medicinska uporabnost konoplje utegne omajati interesne skupine, ki zagovarjajo sedanjo zakonodajo, saj je javno mnenje naklonjeno k zakonodaji, ki bi dovolila uporabo konoplje v medicinske namene (Meško Kristofer, 2015).

Medicinska uporaba konoplje spreminja tudi samo izrazoslovje. V industriji se ne govori več o t. i. »gandži«, temveč o zdravilu. Preprodajalci so postali skrbniki ter osebe, ki kupujejo drogo in jo hkrati uporabljajo tudi v zdravilne namene (Meško Kristofer, 2015).

7.2 Razlogi za legalizacijo marihuane

Tudi v Sloveniji so se začeli prvi predlogi za legalizacijo marihuane. Stranka Socialnih demokratov je leta 2015 pripravila dva predloga dopolnitve zakona, ki bi urejala področje marihuane in njene prodaje. Predlog zakona zajema naslednje cilje (Marihuana marš, 2018):

- pomoč ljudem, ki so bolni,
- marihuana kot alternativno zdravilo bolnikom,
- zavarovanje mladoletnih oseb,
- zmanjšanje števila kaznivih dejanj, povezanih s konopljo,

- ustvarjanje novih delovnih mest,
- zmanjšanje sodnih zaostankov,
- razbremenitev policije,
- obveščanje javnosti o zlorabi drog,
- omogočanje lokalnim skupnostim, da se same odločijo, ali v svojem kraju želijo gojenje, predelavo ali prodajo konoplje,
- povečanje priliva sredstev v državni proračun (Stranka SD, 2016).

Že iz tega predloga dopolnitve zakona lahko razberemo zelo dobre razloge za legalizacijo marihuane v Sloveniji. Področje marihuane v Sloveniji bi bilo bolje urejeno, s tem bi razbremenili policijo, sodstvo ter posledično tudi povečali prilive v državni proračun.

Obstajajo pa tudi drugi razlogi za legalizacijo konoplje. Ti razlogi so naslednji:

- z legalizacijo marihuane bi se zmanjšal razmah črnega trga,
- porast kriminala zaradi prohibicije bi upadla,
- izpad prihodka za državo,
- uporaba konoplje vpliva na naše zdravje,
- vojna proti konoplji, ki se je začela izvajati v ZDA, je neučinkovita, stane več milijard evrov na leto,
- z legalizacijo konoplje bi kupovali uporabniki preverjen izdelek,
- kupovanje konoplje na ulici je lahko nevarno,
- z legalizacijo marihuane bi pridobili legalna delovna mesta,
- država bi z legalizacijo črnega trga konoplje pridobila prihodke v državni proračun,
- drugačnost od ostalih držav, lahko bi uredili to področje ter s tem privabili turiste (kot na primer Nizozemska),
- uživanje konoplje s strani posameznika nima širših posledic za celotno družbo.

7.3 Razlogi proti legalizaciji konoplje

Obstajajo pa tudi razlogi, da marihuane v Sloveniji ne legaliziramo. Razlogi za to so naslednji (Preventivna platforma, 2018):

- a) porast porabe marihuane pri mladih,
- b) z legalizacijo bi se povečala dostopnost do marihuane,
- c) večja problematika v zvezi z marihuano pri mladih,
- d) legalizacija marihuane bi škodljivo vplivala na preventivno delo,
- e) ekonomski interesi zelo ozkega kroga ljudi,
- f) pridobivanje političnih točk strank, ki so proti legalizaciji,
- g) povečala bi se lahko problematika z uporabo marihuane v Sloveniji v zadnjih letih.

8 PRIMERJAVA Z DRUGIMI DRŽAVAMI

Marihuana oz. konoplja je prepovedana tudi v številnih državah drugod po svetu. V Veliki Britaniji vlada razmišlja o predlogu, da bi se konoplja uporabljala v medicinske namene. Države, v katerih se lahko konoplja uporablja v medicini, so: Turčija, Portoriko, Izrael, Mehika, Argentina, Zambija, Panama, Zimbabve in v 14. državah v Evropi. V Združenih državah Amerike je dovoljena uporaba konoplje v 29. zveznih državah. Nekatere države so se odločile, da konopljo legalizirajo za namene medicine in osebne rabe. To so: Nizozemska, Peru, Kolumbija, Luksemburg, Ekvador, Slovenija, Čile, Španija, Jamajka in Portugalska (Konoplja Net, 2018).

8.1 Legalizacija konoplje v Kanadi

Prva država na svetu, ki je legalizirala konopljo, leta 2013, je bil Urugvaj. Marihuana je bila v Kanadi prepovedana od leta 1923 naprej, leta 2001 pa so legalizirali njeno uporabo v medicinske namene. Legalizacija marihuane je bila leta 2015 predvolilna obljuba premierja Justina Trudeauja. S sprejetjem zakona o legalizaciji marihuane je Kanada leta 2018 postala druga država na svetu, ki dovoljuje uporabo marihuane v rekreativne namene, torej kot drogo. V skladu s tem zakonom lahko Kanadčani, starejši od 18 let, v nekaterih regijah pa starejši od 19 let, kupijo gram marihuane za okoli deset kanadskih dolarjev ali manj, in sicer v avtoriziranih zasebnih ali javnih trgovinah, naročijo pa jo lahko tudi po pošti. Posameznik lahko ima pri sebi največ 30 gramov marihuane. Kanadski statistični urad je za leto 2017 ocenil, da je trg s konopljo vreden štiri milijarde ameriških dolarjev (STA, 2018).

V Kanadi so leta 2015 izvedli raziskavo o vrednosti konoplje, ki jo porabijo. Rezultati raziskave so pokazali, da je vrednost konoplje, ki jo porabijo v Kanadi, okoli šest milijard dolarjev. Posameznik v Kanadi ne sme imeti pri sebi, na javnem mestu, več kot 30 gramov marihuane, doma lahko vzgaja največ štiri rastline, kupovati sme le od osebe, ki ima licenco za prodajo. Prodaja konoplje osebi, ki je mlajša od 18 let, je v Kanadi strogo prepovedana. Za takšno dejanje je zagrožena kazen do 14 let zapor (Konoplja Net, 2018).

8.2 Legalizacija marihuane na Nizozemskem

Zelo znan in preizkušen model dekriminalizacije rekreativnega uživanja vseh vrst marihuane prihaja z Nizozemske. Legalizacija in dekriminalizacija marihuane ima na Nizozemskem neposredne ekonomske koristi. Posledica tega so manjši izdatki policije za represijo, saj se ta

lahko več ukvarja z bojem proti trdim mamilom, država ima na račun konoplje izdatne davčne prilive, ljudje pa imajo nova delovna mesta. V prid ukinitve prohibicije je tudi dejstvo, da država z legalizacijo konoplje dejansko ukine črni trg in lahko bolje obvladuje morebitne nezaželene učinke uporabe (Belovič, 2014).

Študija, ki jo je izvedel Martin Adriaan Boermansen z univerze v Amsterdamu, je pokazala, da Nizozemska zasluži s prodajo kanabisa med 250 in 450 milijonov evrov na leto. V ta znesek so všteti tudi vsi davki. Konoplja na Nizozemskem vpliva tudi na razvoj turističnih panog, saj imajo slednje s prodajo dodaten zaslužek. V zadnjih letih se je na Nizozemskem skupen davčni izplen povzpел tudi do 1,05 milijarde evrov. En gram te mehke droge na Nizozemskem stane med pet in devet evrov, odvisno od vsebnosti THC-ja (Belovič, 2014).

Na Nizozemskem naj bi marihuano kadilo milijon prebivalcev, obseg trga pa bi se naj gibal med 500 in 900 milijoni. Kanabis se na Nizozemskem prodaja v skoraj 1.000 specializiranih trgovinah oz. prodajalnah (coffeshopih), posamezni prodajalci obrnejo med 500.000 in 900.000 evrov prometa na leto (Belovič, 2014).

9 ZAKONODAJA IN POLITIKA DROG

Z večanjem števila posameznikov, ki uživajo nedovoljene substance, v prvi vrsti je najbolj priljubljena marihuana, se postavlja vprašanje o prekinitvi represije k trendom zmanjšanja posledic. Za urejanje področja prepovedanih drog, proizvodnje, ponudbe, posesti ter nadzora, lahko izberemo več pristopov. Takšne pristope lahko razdelimo na dve skupini. Prvo skupino predstavlja popolnoma neurejen prosti trg, drugo skupino pa predstavlja dosledno izvajanje prohibicije. Države skušajo z legalizacijo konoplje in njeno regulacijo zmanjšati posledice za posameznika, če upoštevajo dejstvo, da bi zakonodaja na področju prepovedanih drog zmanjšala samo uporabo (Cahunek, 2011).

Ob upoštevanju različnih ukrepov lahko politiko drog razvrstimo v različne skupine. Ta razvrstitev nam nazorno pokaže možnosti za oblikovanje politike drog, in sicer na primeru sedanjih zakonodajnih razvrstitev. Te skupine so naslednje (Cahunek, 2011):

- popolna prohibicija: kazensko-pravni sistem prepoveduje proizvodnjo, pridelavo, promet, preprodajo, posest in uporabo konoplje,
- kazniva dejanja s prepovedanimi drogami se bi prekvalificirala v prekrške (npr. marihuana),
- predpisovanje določenih vrst drog kot zdravilo odvisnikom (npr. metadon),
- zakonito predpisovanje s strani medicine za namene zdravljenja,
- odrasli zakonito dostopajo do prepovedanih drog, imeti morajo dokazilo o sposobnosti in odgovorni uporabi,
- do drog lahko zakonito dostopajo le odrasli, ki nimajo varnostnih zadržkov (npr. kriminaliteta v preteklosti),
- odprti trg za polnoletne osebe: odobri se proizvodnja, predelava, promet, preprodaja, posest in
- odprti trg ni omejen (npr. kava).

Te skupine lahko natančneje opredelimo kot t. i. tipologijo politike drog. Skupine lahko razdelimo na štiri tipe, in sicer na (Cahunek, 2011):

- a) skupine 1, 2, 3 – prohibicija,

- b) skupini 4, 5 – zmanjševanje škode,
- c) skupine 6, 7, 8 – legalizacija,
- d) skupina 9 – popolna dekriminalizacija.

9.1 Pozitivne in negativne posledice spremembe zakonodaje

Urejen dostop do konoplje lahko prinese pozitivne pa tudi negativne učinke zaradi spremembe zakonov (Cahunek, 2011):

- rast števila posameznikov, ki jemljejo prepovedane droge,
- zloraba konoplje v t. i. zdravstvene potrebe,
- obveščanje uporabnikov o razlikovanju posameznih oblik uporabe,
- nadzor kakovosti konoplje in vsebnosti THC-ja,
- nadzor nad tveganimi zdravljenji na področju medicine,
- potreba po ohranitvi omejitve glede prodaje mladostnikom,
- nižanje proračunskih stroškov za policijo,
- nižanje stopnje organiziranega kriminala,
- večja stopnja nadzora nad prodajo, ki ni zakonita.

10 RAZISKAVE O KONOPLJI

10.1 Konoplja nima nobenih socialnih ali zdravstvenih neželenih posledic

Medicinska antropološka študija kronične uporabe konoplje na Jamajki, ki je bila objavljena leta 1975, avtorjev Vere Rubin in Lambrosa Comitasa, se je zaključila z naslednjo ugotovitvijo: kljub nezakonitosti je dolgotrajna in pogosta uporaba konoplje vseprisotna, na Jamajki se kadi dalj časa, v večjih količinah in močnejše vrste, z več THC-ja kot v ZDA. Konoplja nima nobenih socialnih ali zdravstvenih neželenih posledic (Meško Kristofer, 2015).

10.2 Zmerno uživanje konoplje izboljšuje kognitivne sposobnosti

Na psihološkem oddelku Univerze v Ottawi (v Kanadi) so leta 2002 pod vodstvom Petra Frieda in Barbare Watkinson preverjali povezanost uporabe konoplje in inteligenčnega kvocienta. Ugotovljeno je bilo, da imajo zmerni uživalci konoplje izboljšane kognitivne sposobnosti in dosegajo boljše rezultate pri inteligenčnih testih kot tiste osebe, ki konoplje ne uživajo. Osebe, ki pa uživajo konopljo dolgoročno in v velikih količinah, pa so dosegle spet nekoliko slabše rezultate (Meško Kristofer, 2015).

10.3 Konoplja blaži depresijo

Raziskava dr. Thomasa Densona z univerze v Kaliforniji, ki je bila objavljena v časopisu *Addictive behaviour*, leta 2005, je pokazala, da konoplja blaži depresijo (Meško Kristofer, 2015).

10.4 Konoplja zdravi tumorje

Dr. Manuel Guzman iz Madrida je leta 2006 objavil izsledke raziskave, s katero so bili ugotovljeni protitumorni učinki kanabinoidov (Meško Kristofer, 2015).

10.5 Konoplja uničuje rakaste celice

Dr. Wai Man Liu iz Londona je v svoji raziskavi leta 2006 ugotovil, da uporaba konoplje uničuje rakaste celice (Meško Kristofer, 2015).

10.6 Konoplja zdravi raka

Ekipa dr. Marie Salazar iz Madrida je leta 2009 v svoji raziskavi ugotovila, da konopljne učinkovine pospešujejo avtofagijo rakavih celic in s tem uspešno zdravijo raka (Meško Kristofer, 2015).

10.7 Konoplja izboljšuje kognitivne sposobnosti pri shizofreniji

Ekipa raziskovalcev v Avstraliji je leta 2010 ugotovila, da konoplja zdravi in boljša kognitivne sposobnosti pri shizofreniji (Meško Kristofer, 2015).

10.8 Konopljo uporabljajo športniki zaradi boljše koncentracije

Fakulteta za športne znanosti iz Marseilla je leta 2015 opravila raziskavo o povezanosti uporabe konoplje in športa. Ugotovili so, da lahko ima konoplja stimulativne učinke in da jo športniki pogosto uporabljajo za izboljšanje pozornosti in boljših rezultatov na tekmovanjih. Zaradi stimulativnosti jo športniki uporabljajo pri naslednjih športih: drsanje, smučanje, deskanje na snegu ter vodi, jadranje in sankanje (Meško Kristofer, 2015).

11 POGOSTOST UPORABE MARIHUANE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Marihuana je takoj za alkoholom najpogostejše uporabljena psihotropična substanca v Združenih državah Amerike. V raziskavi iz leta 2018 so ugotovili, da je marihuano v preteklih letih poskusilo oz. uživalo več kot 11 milijonov najstnikov. Moški se je poslužujejo pogostejše kot ženske.

Marihuana je v Združenih državah Amerike med prebivalci najbolj razširjena v obdobju najstništva in zgodnjega odrasčanja. Leta 2019 je bil ugotovljen velik porast uživanja med mladostniki v nižjih razredih.

Marijuana Research Report poroča tudi o tem, da se je v zadnjem letu povečalo število tistih, ki so zaradi uporabe marihuane potrebovali nujno medicinsko pomoč. Leta 2011 je bilo okrog 456.000 urgentnih obiskov. Največ je bilo moških obiskovalcev, in sicer kar 13 %, slednji so bili stari med 12 in 17 let. Ni znano, čemu lahko pripišemo takšen porast nujnih primerov, vezanih na uporabo marihuane. Lahko bi šlo za povečano učinkovitost, torej večjo vsebnost THC-ja, lahko pa so vzrok tudi drugi dejavniki. Kljub temu pa je na tem mestu potrebno opozoriti, da omemba marihuane v zdravstveni datoteki ne pomeni, da so bile te nujne zadeve neposredno povezane z zastrupitvijo (National Institute on Drug Abuse, 2020).

V nadaljevanju navajamo nekaj statističnih podatkov, vezanih neposredno na uporabo marihuane v Združenih državah Amerike, in sicer po poročanju Foundation for a drug-free world (Foundation for a Drug-Free World, 2020):

- Po poročanju Združenih držav Amerike se 158,8 % svetovne populacije poslužuje uporabe marihuane, kar je več kot 3,8 % svetovne populacije.
- Po poročanju National Survey on Drug Use and Health je leta 2007 okrog 2,1 milijon prebivalcev Združenih držav Amerike tega leta prvič poizkusilo marihuano.
- Istega leta je bilo okrog 6,7 % uporabnikov starih med 12 in 17 let.
- Po ocenah vlade Združenih držav Amerike se je proizvodnja marihuane v zadnjih petindvajsetih letih povečala desetkrat. In sicer iz 1000 metričnih ton, leta 1981 (kar je okrog 2.2 milijona funtov), na 10.000 ton, v letu 2006 (22 milijonov funtov). Uporabniki marihuane v Združenih državah Amerike so zanjo porabili okrog 10,5 milijarde ameriških dolarjev.

- Leta 2005 je urgentno medicinsko pomoč, zaradi prisotnosti marihuane, potrebovalo nekje okrog 242.200 prebivalcev.
- Po podatkih Ameriške uprave za boj proti drogam je veliko takih, ki so aretirani zaradi kaznivih dejanj, tudi pozitivnih na marihuano. Po vsej državi je bilo okrog 40 % takšnih, ki so bili obtoženi kaznivega dejanja in hkrati tudi pozitivni na testu.
- Med odraslimi, starimi 26 let in več, ki so uživali marihuano pred 15. letom starosti, je okrog 15 % takih, ki so v nekem obdobju svojega življenja uživali tudi kokain, 9 % jih je vsaj enkrat poizkusilo heroin, 54 % pa se je posluževalo drugih nemedicinskih zdravil, ki lahko vplivajo na spreminjanje kognitivnih sposobnosti.
- Poleg alkohola pa je marihuana druga, največkrat prisotna substanca pri udeležencih prometnih nesreč.

12 NEGATIVNI IN POZITIVNI STRANSKI UČINKI UPORABE MARIHUANE

12.1 Negativni učinki uporabe marihuane

1. Neposredni učinki uporabe marihuane vključujejo: hiter srčni utrip, dezorientacijo, pomanjkanje telesne koordinacije, pogosto ji sledi depresija in zaspanost. Nekateri uporabniki trpijo panične napade ali občutijo tesnobo. Po znanstvenih raziskavah aktivna sestavina konoplje, torej THC, ostane v telesu tedne ali pa celo mesece.
2. Dim, ki nastane pri kajenju marihuane, vsebuje od 50 do 70 % več takšnih snovi, ki lahko povzročajo raka kot pa pri tobačnem dimu.
3. Študije, ki so bile leta 2008 izvedene v Avstraliji, so pokazale, da lahko dolgotrajna uporaba marihuane vpliva na delovanje možganov. Slednje je lahko spremenjeno, ob uporabi in prisotnosti še drugih drog, pa je to delovanje lahko popolnoma porušeno. Številne študije so pokazale tudi povezavo med uporabo marihuane in nastankom različnih vrst psihoz.
4. Marihuana naj bi negativno vplivala tudi na strukturo semenčic. Manjše količine marihuane pri moškem, bi lahko povzročile celo začasno sterilnost, uporaba pa lahko moti tudi ženski menstrualni cikel.
5. Študije so pokazale, da lahko uporaba marihuane vpliva na duševne funkcije ljudi, le-te se zmanjšujejo. THC v konoplji poruši živčne celice v možganih, kar pa lahko vpliva na spomin.
6. Prav tako pa je konoplja tudi ena izmed redkih zdravil, ki lahko povzroči nenormalno delitev celic, kar pa seveda lahko vodi v hude dedne okvare. Nosečnica, ki se poslužuje uporabe marihuane, lahko še nerojenemu otroku povzroči veliko škode, tak otrok se lahko rodi prezgodaj, spremlja ga lahko nezadostna telesna teža, seveda pa lahko na otroku pusti tudi druge, hujše, telesne in duševne posledice (Foundation for a Drug-Free World, 2020).

12.2 Pozitivni učinki uporabe konoplje

1. **Lajšanje kroničnih bolečin.** V konoplji je na stotine kemičnih spojin, ki lahko zaradi svoje sestave pomagajo pri lajšanju kroničnih bolečin. Medicinska konoplja je ponavadi tista, ki se jo uporablja pri tovrstnih, ponavljajočih se bolečinah.

2. **Izboljša pljučno zmogljivost.** Raziskave so pokazale, da kajenje marihuane pljuč ne poškoduje, temveč naj bi prispevalo celo k povečanju kapacitete pljuč.
3. **Prispeva k izgubi teže.** Konoplja v telesu uravnava količino inzulina in vnos kalorij.
4. **Skrbi za preprečevanje in uravnavanje sladkornih bolezni.** Raziskave, ki jih je izvedla Ameriška zveza za medicinsko konopljo, so konopljo povezale z uravnavanjem sladkorja v krvi, zniževanjem krvnega tlaka in izboljšanjem krvnega obtoka.
5. **Ima pozitivne učinke v boju proti raku.** Obstaja dobršna količina dokazov, ki potrjujejo, da lahko kanabinoidi pozitivno delujejo proti določenim rakavim obolenjem.
6. **Pomaga v boju proti depresiji.** Depresija je precej razširjena oblika duševne bolezni, marsikdo pa se sploh ne zaveda, da trpi zanjo. Endokanabinoidne spojine konoplje lahko pomagajo pri stabilizaciji razpoloženja, kar pa blagodejno vpliva na uravnavanje depresije.
7. **Lahko pozitivno vpliva na razvoj avtizma.** Za konopljo je značilno, da ima pomirjevalni učinek, zaradi tega lahko pomirjujoče vpliva tudi na otroke, ki se soočajo z motnjo avtističnega spektra.
8. **Pozitivno učinkuje na uravnavanje in pomirjanje napadov, kot so na primer epileptični napadi.**
9. **Pomaga pri krepitvi kosti v procesu celjenja.**
10. **Vpliva na uravnavanje motnje ADHD/ADD.** Posamezniki, ki se srečujejo z motnjo pozornosti in hiperaktivnosti, imajo velike težave s koncentracijo in osredotočenostjo. Konoplja je pokazala pozitivne učinke pri soočanju z omenjeno motnjo, prav tako pa velja za varnejšo alternativo Ritalinu in Adderallu.
11. **Pomaga pri zmanjševanju tesnobe.** Konoplja, ki se odmerja v zmernih količinah, lahko pripomore pri uravnavanju tesnobe in napetosti.
12. **Upočasnjuje razvoj Alzheimerjeve bolezni.**
13. **Učinkovito deluje na posameznike, ki se soočajo z diagnozo multiple skleroze.**
14. **Zmanjša nezaželene učinke, povezane s hepatitisom C in poveča učinkovitost zdravljenja.** Zdravljenje hepatitisa C ima številne nezaželene učinke, in sicer vse od slabosti, utrujenosti, depresije, bolečine v mišicah. Konoplja lahko pomaga pri zmanjševanju in blaženju teh stranskih učinkov.
15. **Zdravi črevesne bolezni.** Bolniki s Crohnovo boleznijo se lahko poslužujejo uživanja konoplje. Le-ta pomaga pri preprečevanju raznoraznih bakterij, ki povzročajo vnetje v črevesju.

- 16. Lahko zmanjšuje stranske učinke pri posameznikih, ki se soočajo z diagnozo Parkinsonove bolezni.** Konoplja lahko pozitivno vpliva predvsem na uravnavanje bolečin in tresavice.
- 17. Pomaga v boju proti alkoholizmu.** Konoplja velja za varnejšo alternativo alkoholu. Čeprav velja, da lahko dolgotrajno, nenadzorovano konzumiranje konoplje prav tako prinese negativne stranske učinke (Leo, 2019).

13 MARIHUANA, UPORABLJENA V MEDICINSKE NAMENE

13.1 Medicinska marihuana

Več kot polovica ameriških zveznih držav in okrožje Kolumbije je v določeni obliki legalizirala medicinsko marihuano. FDA (Food and Drug Administration) jo je odobrila le za zdravljenje dveh redkih in hudih oblik epilepsije, Dravetovega sindroma in Lennox-Gastautovega sindroma.

Na tem mestu se pogosto pojavlja vprašanje, zakaj ni bilo opravljenih več raziskav v zvezi z uporabo marihuane v medicinske namene. Eden izmed razlogov je ta, da Ameriški urad za boj proti uživanju drog meni, da spada marihuana v skupino drog, kamor spadajo tudi heroin, ekstazi in LDS in da najverjetneje nima medicinske vrednosti, pogosto pa je njena raba tudi zlorabljena. Zaradi vsega tega znanstveniki potrebujejo posebno licenco, da jo lahko preučujejo. Ameriški urad za boj proti drogam je želel marihuano prerazporediti v II. skupino drog, kamor spadata tudi Ritalin in Oksikodon, ampak mu to ni uspelo.

13.2 Kaj je medicinska marihuana?

Medicinska marihuana je v bistvu enaka kot tista, ki je namenjena v rekreacijske namene, vendar se medicinska uporablja za namene zdravljenja v medicini.

Vse več držav legalizira marihuano zato, da jo lahko uporablja v medicinske namene. Uporablja se za zdravljenje najrazličnejših stanj, na primer:

- Alzheimerjeve bolezni,
- izgube apetita,
- Crohnove bolezni,
- motenj prehranjevanja – na primer anoreksije,
- za zdravljenje multiple skleroze,
- mišičnih krčev,
- slabosti ...

Kljub temu pa še zmeraj ni znanstveno dokazano, z izjemo nekaterih primerov, da bi zdravljenje s konopljo dejansko bilo učinkovito. Največ dokazov za terapevtske učinke konoplje se nanaša na sposobnost zmanjšanja kroničnih bolečin, slabosti, bruhanja zaradi kemoterapije ter spastičnosti – zategnjenih in napetih mišic.

Veliko vprašanj se pojavlja tudi v povezavi uporabe marihuane in epileptičnih napadov. Nekatere raziskave naj bi pokazale pozitivne učinke pri otrocih, ki imajo stalne epileptične napade. Food and Drug Administration je odobrila zdravilo Epidiolex, pridobljeno iz CBD-ja, kot terapijo za ljudi s hudimi oz. zelo težkimi napadi. Pri nekaterih obolelih, ki so zdravilo uporabljali nekaj časa, je bil opazen napredek.

13.3 Kako dostopati do medicinske marihuane?

Kdor želi uporabljati medicinsko marihuano, mora za to imeti pisno priporočilo zdravnika z licenco v državi, kjer je uporaba tovrstne marihuane legalizirana. Vsaka država ima svoj seznam pogojev, pod katerimi lahko določen zdravnik predpiše zdravljenje s konopljo. Posamezna država lahko za nakup zahteva tudi osebno izkaznico za marihuano, ko posameznik to izkaznico pridobi, lahko dostopa do marihuane v trgovini – dispanzerjih.

13.4 Kako jo uporabljati?

Medicinsko marihuano lahko uporabljamo na naslednje načine:

- s kajenjem,
- z inhaliranjem s pomočjo naprave vaporizer,
- lahko se nanese na kožo v obliki kreme, spreja, olja,
- nekaj kapljic kanemo pod jezik.

Vsaka metoda uporabe deluje na človeško telo drugače, s kajenjem in vdihavanjem konoplja učinkuje zelo hitro, v primeru uživanja, je ta učinek veliko počasnejši, traja lahko tudi od ene do dveh ur (Lava, 2018).

14 SKLEP

Stres je velika ovira za ljudi po vsem svetu, lahko bi rekli, da je to problem sodobnega časa. Sodobno življenje nam prinaša številne negotovosti. Ljudje se z negotovostmi oz. s stresom srečujemo na različne načine, mnogi vplivi pa lahko dolgoročno škodijo našemu zdravju. Stres lahko blažimo na različne načine, na primer z različnimi duhovnimi tehnikami, dihalnimi vajami, gibanjem, nekateri pa stres blažijo z alkoholom, spet drugi s kajenjem marihuane. Milijoni ljudi po svetu, iz najrazličnejših okolij, narodnosti in starosti, ugotavljajo, da marihuana odpravi mišično napetost, našemu organizmu pa omogoči, da nas preplavi svež zrak, z izdihom pa se znebimo nakopičenega energijskega razkroja, strahu in frustracij. Na tak način marihuana razširi um in okrepi našo zavest.

Prvo hipotezo, ki smo si jo zastavili v tem diplomskem delu, da ima marihuana veliko zdravilnih učinkov, lahko potrdimo. Marihuana kot psihoaktivna snov ima veliko zdravilnih učinkov. To dokazujejo izsledki več tisoč raziskav zadnjih desetletij, ki pravijo, da kanabinoidi napadajo tumorje, jih ubijajo ter ne poškodujejo zdravih celic. Marihuana v našem telesu poglobi dihanje, ga umiri ter utiša. Posledica tega je sproščanje mišic po vsem telesu, kar pljučem omogoči, da zajamejo svež zrak. Širjenje kapilar v pljučih je daleč najizrazitejši zdravilni učinek marihuane (Bello, 2015).

V današnji sodobni družbi se velikokrat krešejo mnenja glede legalizacije marihuane v Sloveniji. Še vedno je veliko tistih, zagovarjajo legalizacijo marihuane. Razloge za to lahko iščemo v pozitivnih posledicah uporabe na vseh področjih. Pozitivne posledice, ki bi jih lahko prinesla legalizacija marihuane, so: nižja stopnja kriminalitete, prihodki države od davkov, razvoj turizma, manj alkoholizma in nasilja, nova delovna mesta in manjše število zlorab. Na drugi strani pa se moramo soočiti tudi z negativnimi posledicami, ki bi nastale zaradi legalizacije marihuane. Med negativne posledice lahko uvrščamo morebitno povečanje uporabe trdih drog ter obstoj črnega trga, ki bi omogočal ilegalno prodajo. Takšna droga bi bila na črnem trgu cenejša ter neobdavčena (Špirić, 2015).

Druga hipoteza, ki smo si jo zastavili v tem diplomskem delu, je, da bi morala država kontrolirano prodajati marihuano. Te hipoteze ne moremo ne zavreči ne potrditi. Dejstvo je, da obstajajo tako pozitivne kot negativne posledice, če bi država prodajala marihuano kontrolirano. Pri tej hipotezi je najbolje, da se obrnemo na model z Nizozemske, kjer je marihuana legalizirana. Na Nizozemskem legalizacija marihuane vpliva na izdatke policije za

represijo, država ima ekonomske koristi, ljudje imajo nova delovna mesta, legalizacija marihuane vpliva na sam turizem. Najboljša rešitev, ki bi se lahko pojavila za legalizacijo marihuane v Slovenijo oz. kontrolirano prodajo s strani države, je poskusna doba. Ta bi pokazala, kakšen vpliv bi imela kontrolirana prodaja marihuane na državo (Belovič, 2014).

S tretjo hipotezo, ki smo si jo zadali v diplomskem delu, smo želeli ugotoviti, katera droga je med Slovenci najbolj priljubljena. Za Evropo velja, da je najbolj široko uporabljena prepovedana droga konoplja. To je ugotovitev Evropskega poročila o drogah iz leta 2019, ki ga je objavil Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami. Po nacionalnem poročilo za leto 2018, ki sicer temelji na podatkih za leto 2017, je v Sloveniji najbolj razširjena droga konoplja, še posebej med mladimi. Tretjo hipotezo lahko potemtakem potrdimo, in sicer na podlagi tega poročila iz leta 2018. Za Slovenijo velja, da je samooskrba država, kar se tiče pridelave konoplje. Za slednjo velja tudi, da je droga, ki so jo policisti največkrat in v največjih količinah zasegli. Škodljive posledice uporabe konoplje lahko povezujemo z največ zastrupitvami, ki so jih leta 2017 obravnavali na Centru za klinično toksikologijo in farmakologijo Ljubljanskega kliničnega centra. Konoplja se nahaja tudi na drugem mestu kot vzrok, zaradi katerega se odvisniki odločijo za zdravljenje (STA, 2019).

V tem diplomskem delu smo velikokrat omenjali pojem legalizacije, pozitivne ter negativne posledice. Vsaka sprememba zakonodaje, v tem primeru legalizacija konoplje, za sabo prinese novosti, spremembe in različna vprašanja, ki se nam ob tem postavljajo. Konoplja oz. marihuana je v preteklosti bila psihoaktivna substanca in bo še v nadalje ostala psihoaktivna substanca, ki jo bo človek uporabljal za različne namene. Od nas samih je odvisno, v kakšni smeri jo želimo uporabljati. Dejstvo je, da nam bi čas oz. poskusna doba dala odgovore, o uporabnosti in morebitni legalizaciji.

15 VIRI, LITERATURA

Begić, S. (1. Junij 2012). *Legalizacija marihuane-Nizozemski model*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=47631>

Bello, J. (2015). *Zdravljenje raka z marihuano*. Ljubljana: Založba Ara.

Belovič, M. (18. April 2014). *Legalizacija konoplje prinaša ogromne zasluge*. Pridobljeno 6. Junij 2020 iz Delo: <https://www.delo.si/novice/slovenija/legalizacija-konoplje-prinasa-rekordne-zasluzke.html>

Cahunek, T. (2011). *Predlogi politike za ureditev statusa konoplje v slovenski zakonodaji*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Repozitorij Univerze v Ljubljani: <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=20086>

Drog Art. (8. Junij 2020). *Zakonodaja na področju drog v Republiki Sloveniji*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz DrogArt: <https://www.drogart.org/droge/5686/zakonodaja-na-podrocju-drog-v.html>

Društvo Stigma. (2020). *Kaj so droge?* Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Društvo Stigma: <https://drustvo-stigma.si/droge-2/>

Foundation for a Drug-Free World. (2020). *The harmful effects of marijuana*. Pridobljeno iz Foundation for a Drug-Free World: <https://www.drugfreeworld.org/drugfacts/marijuana/international-statistics.html>

Herer, J. (2016). *Konoplja kanabis*. Mengeš: Založba Ciceron.

Kazenski zakonik (KZ-1). (4. Junij 2008). *Uradni list RS, št. 50/12*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Uradni list republike Slovenije: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050>

Konoplja Net. (26. Junij 2018). *Legalizacija konoplje v Kanadi*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Konoplja.net: <https://konoplja.net/novice/legalizacija-konoplje-v-kanadi/>

Konoplja Net. (8. junij 2020). *Konoplja nevarna droga ali čudežno zdravilo*. Pridobljeno 8. junij 2020 iz Konoplja.net: <https://konoplja.net/novice/konoplja-nevarna-droga-ali-cudezno-zdravilo/>

Lava, N. (15. december 2018). *Medical Marijuana Faq*. Pridobljeno iz Web md: <https://www.webmd.com/a-to-z-guides/medical-marijuana-faq>

Leo, T. (julij 2019). *20 Health benefits of cannabis that everyone should know*. Pridobljeno iz Health Europa: <https://www.healtheuropa.eu/health-benefits-of-cannabis/92499/>

Marihuana marš. (18. April 2018). *10 razlogov za legalizacijo*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Marihuana marš: <https://www.facebook.com/778690825476155/videos/2136684616343429>

Meško Kristofer, B. (2015). *Konoplja, zavest in zdravje*. Ljubljana: Založba Ara.

Moris, D. (28. Julij 2017). *Kazen, globa za joint, konopljo, marihuano-vse kar morate vedeti*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz indigonovice: <https://www.indigonovice.si/kazen-globa-za-joint-konopljo-marihuano-vse->

National Institute on Drug Abuse. (april 2020). *What is the scope of marijuana use in the United States?* Pridobljeno iz National Institute on Drug Abuse : <https://www.drugabuse.gov/publications/research-reports/marijuana/what-scope-marijuana-use-in-united-states>

Preventivna platforma. (1. marec 2018). *Nevladne organizacije ostro proti legalizaciji konoplje*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz spletno mesto Preventivne platforme: <http://www.preventivna-platforma.si/nevladne->

STA. (20. Junij 2018). *Kanadski senat odobril legalizacijo konoplje*. Pridobljeno 6. Junij 2020 iz Dnevnik: <https://www.dnevnik.si/1042826397>

STA. (7. Junij 2019). *Slovinci se najraje zadevajo s konopljo*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Regional obala: <https://www.regionalobala.si/novica/slovinci-se-najraje-zadevajo-s-konopljo-poskusil-jo-je->

Stranka SD. (16. September 2016). *Predstavitev SD predloga zakona o rabi konoplje v medicinske namene*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Spletna stran Socialni demokrati: <https://socialnidemokrati.si/tag/predlog-zakona-o-uporabi-konoplje-v-medicinske-namene/>

Školjak, U. (Septemember 2009). *Droge in kriminaliteta*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=12358>

Špirić, D. (September 2015). *Vpliv legalizacije marihuane na stopnjo kriminalitete ter javnofinančne prihodke v Sloveniji*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Repozitorij Univerze v Ljubljani: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/spiric1874-B.pdf>

Uredništvo revije Naša lekarna. (8. junij 2020). *Droge in mladi- prvi korak je zmanjšati škodo*. Pridobljeno 8. junij 2020 iz nasa-lekarna.si: <https://www.nasa-lekarna.si/clanki/clanek/droge-in-mladi-prvi-korak-je-zmanjsati-skodo/>

World Health Organization. (8. Junij 2020). *Substance Abuse*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz WHO: https://www.who.int/topics/substance_abuse/en/

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD). (12. December 1999). *Uradni list RS, št. 108/99*. Pridobljeno 8. Junij 2020 iz Uradni list Republike Slovenije: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1388#>